

Bränning av gräsmarker

Viri Teppo-Pärnä

Bränning lämpar sig på vårdbiotoper som slagits eller betats, eller som skall restaureras och där man vill få bort ansamlad förna och dött gräs. Vid bränningen avlägsnas växtlighet och förna som förblivit oäten, vilket underlättar de årliga skötselåtgärderna och befrämjar ny tillväxt. Täta enbuskage som kväver ängsväxtligheten kan också utglesas genom bränning. På hedarna har betesområdena av tradition skötts med bränning. På strandängarna har även täta vassar bränts bort.

Vid bränningen frigörs näringsämnen och växtlighetens tillväxt gynnas. För att förhindra övergödning behövs därför effektiv fortsatt vård som slåtter eller bete. Bränningen kan vara förödande för en del av vårdbiotopernas insekter och småkryp, så hela området borde inte brännas på en gång. Å andra sidan gynnas många organismer på vårdbiotoperna av bränningens upptorkande effekt på växtplatsen.

Tidpunkt för bränning och väderförhållanden

Det rekommenderas att man bränner tidigt på våren innan tillväxten börjat. På strandängar bör bränning utföras i god tid före fåglarnas häckning. Man kan även bränna på hösten.

Bränningen lyckas bäst vid torrt uppehållsväder vid ingen eller svag vind. En svag vind kan t.o.m. vara till nytta eftersom den torkar den fuktiga växtligheten och hjälper elden att sprida sig i svårare terräng. Mark som är för torr får inte brännas. Det är bättre om marken är en aning fuktig. Temperaturen har ingen större betydelse, inte ens frost förhindrar bränningen.

Vindriktningen och markens lutning avgör varifrån och hur området bränns. Man bör observera att för elden är uppförsbacke medvind och nedförsbacke motvind. Hård vind eller en besvärlig vindriktning med avseende på terrängen kan fullständigt förhindra bränningen.

Bränningens olika skeden

Man börjar med att bränna en skyddszon runt det område som senare skall brännas. Skyddszonen hindrar elden att sprida sig till omgivningen. Även runt andra objekt som skall sparas, exempelvis värdefulla träd eller grupper av buskar, bränns en skyddszon. Skyddszonen bränns långsamt och hålls smal. Elden

Elden kontrolleras med järnkratta. Vid antändningen sätts torrt gräs mellan krattans piggas medan man vid släckningen sätter fuktigt hö.

Viri Teppo-Päämä

LKA/ Matti Yläupa

Bränning av tät, gammal vass förbättrar och försnabbar utvecklingen av ny, för kreaturen smaklig, vegetation.

bör hela tiden vara under kontroll och den hålls begränsad med ryggsprutor och järnkrattor.

I låg gräsvegetation är en skyddszon på några meter nog. Då vegetationen som skall brännas är högre eller då man bränner träd och buskar bör skyddszonen vara t.o.m. tiotals meter bred. Brännhastigheten och det brinnande områdets storlek är beroende av hur lätt terrängen antänds samt av tillgången på arbetskraft, redskap och inte minst mängden vatten.

Oftast tar det lång tid att bränna skyddszonerna och största delen av bränningstiden går åt till att göra dem. Att bränna skyddszoner är dock en förutsättning för en lyckad och säker bränning.

När skyddszonerna är gjorda kan elden antändas från det håll varifrån det blåser. Man låter elden sprida sig i sidled och låter vinden sköta resten. Under gynnsamma förhållanden kan t.o.m. områden på flera hektar, omgivna av skyddszoner, brinna på några minuter. Under besvärliga och torra förhållanden avancerar man långsamt och i motvind.

Efter bränningen håller man ett öga på brandområdet och dess närmaste omgivning, och pyrande eller lättantändliga platser besprutas med ryggsprutan. Vid mycket torr väderlek måste man i vissa fall fortsätta med bevakningen av området i många dagar.

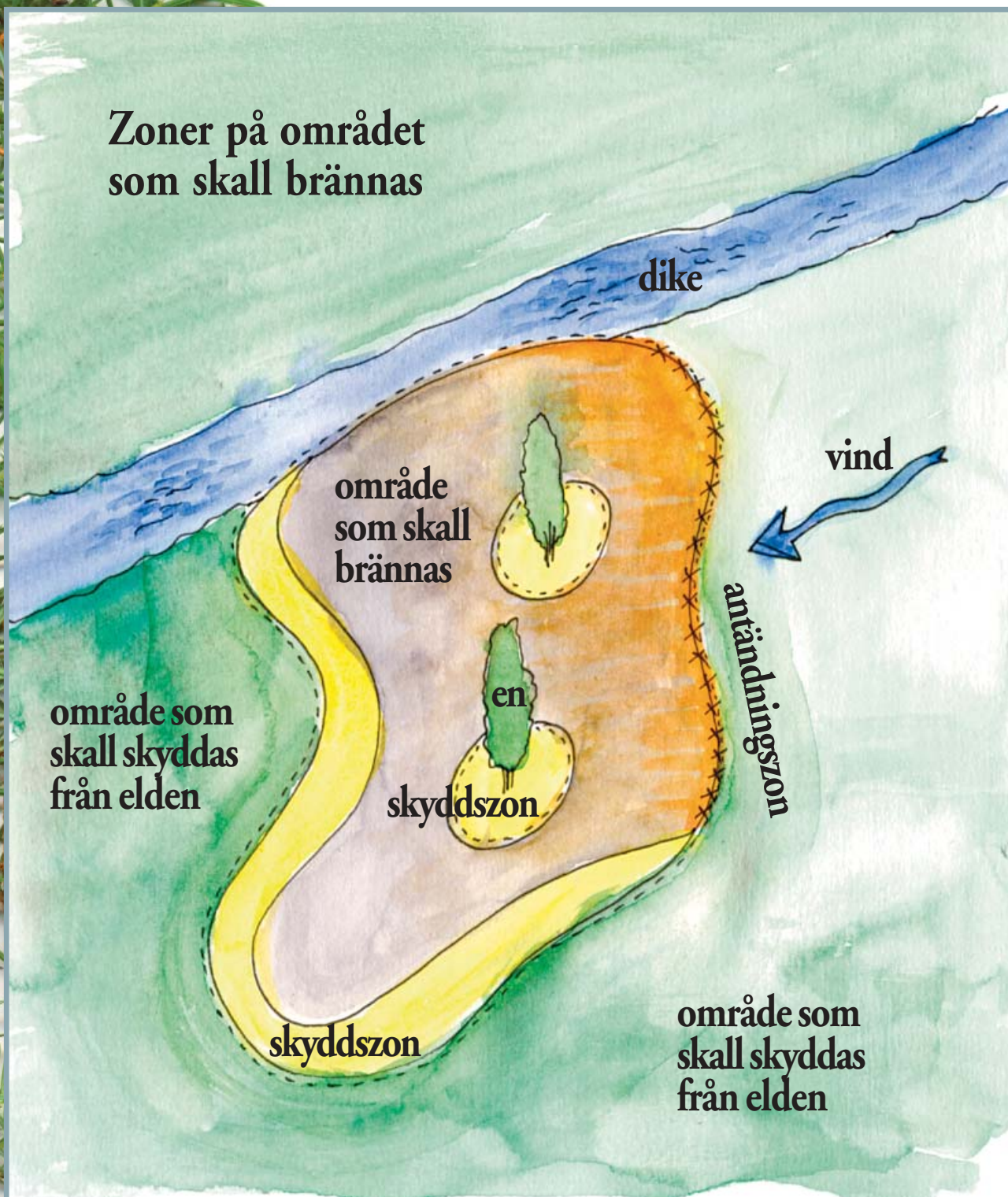

Hur lång tid bränningen tar påverkas av

- Väderleken: för lugnt eller för blåsigt väder förlänger bränningen
- Markens lutning
- Hur splittrat området är
- Antalet objekt som måste skyddas från elden
- Jordmånens och växtlighetens fuktighet
- Omgivningens lättantändlighet
- Erfarenhet hos de som bränner

Släckningsarbetet

Man kan be den lokala frivilliga brandkåren att vara på plats för att kontrollera avgränsningen och släckningen av elden. Det här är speciellt viktigt på ställen i vars näromgivning det finns bostadshus eller andra brandkänsliga objekt. Om man inte får tag på tankbilar måste man lagra tillräckligt med vatten för släckningsarbetet i stora vattenkärl eller hinkar.

Redskap som behövs vid bränningen

För släckningsarbetet och vid avgränsningen av brandområdet behövs en ryggspruta som fungerar med lufttryck och i vars vattentank det ryms ca 10-20 liter vatten. Vattnet sprutar ur ryggsprutans munstycke som små droppar, närmast som dimma. Ju mindre droppstorlek, desto effektivare är släckningen och vattnet räcker längre.

En järnkratta är det bästa redskapet vid tändningen och släckningen, samt vid uppgörandet av skyddszonerna. Vid tändningen sätter man torrt gräs i krattan, gräset antänds och elden flyttas med krattan dit man vill. Vid släckningsarbetet sätts helst fuktigt hö mellan krattans piggar och man drar långsamt krattan längs med marken över lågorna. På så sätt kväses elden. Man skall inte hacka elden med krattan, då börjar brinnande gräs flyga omkring och elden sprids.

Vid bränningen bör man använda kläder av naturmaterial som tål hetta och stadiga skodon. Det kan vara skäl att skydda håret med någonting på huvudet.

Behövliga lov och anmälningar

Vid uppgörande av eld behövs alltid lov av markägaren. På skyddsområden planeras bränningen med den administrativa enhet som ansvarar för området.

Brandskyddsmyndigheterna skall alltid meddelas om bränningen. Om området är stort och finns i närheten av bebyggelse, måste man också anmäla till den regionala nödcentralen.

Brännings kostnader

Kostnaderna för bränningen utgörs närmast av utgifter för arbetskraft och redskap som måste skaffas. Oftast görs arbetet som talkoarbete, men det är viktigt att åtminstone en erfaren person tas med, t.o.m. mot betalning. Ryggsprutor fås från vanliga trädgårds- och lantbruksaffärer, för en 15-20 liters spruta betalar man 100-200 euro. Ryggsprutor kan även hyras av företagare som hyr ut trädgårdsmaskiner.

Vid bränning är sans en dygd och bränningen utförs bäst under ledning av någon erfaren person.

Behövliga redskap

- Ryggspruta
- Hink för vatten
- Järnkrattor
- Lämplig klädsel och bra skodon

Olli Borg